

Financiële begroting

2018

in één oogopslag

Maastricht, 3 november 2017

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Begroting 2018-2021	4
3. Programmaplan 2018	5
4. Specificatie lasten begroting 2018	7
5. Specificatie baten begroting 2018	8
6. Vermogenspositie	10
7. Portfoliomanagement.....	11
8. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	14

1. Inleiding

Voor u ligt de “Financiële begroting 2018 in een oogopslag”, waarin op een beknopte wijze de financiële aspecten van de Programmabegroting 2018 van Provincie Limburg worden weergegeven.

Deze informatieve bijlage maakt onderdeel uit van het “Statenvoorstel Programmabegroting 2018”, dat ter vaststelling voorligt op 3 november 2017.

Het programmaplan is opgesteld met de volgende 16 begrotingsprogramma’s:

1. Investeringsklimaat
2. Innovatiekracht
3. Onderwijs en arbeidsmarkt
4. Sociale innovatie en participatie
5. Cultuur
6. Sport
7. Stedelijke ontwikkeling
8. Openbaar vervoer en railagenda
9. Bereikbaarheid en mobiliteit
10. Limburgse woningmarkt
11. Ruimtelijke dynamiek en kwaliteit
12. Hoogwaterbescherming langs de Maas
13. Water
14. Energie, duurzaamheid en milieu
15. Plattelandsontwikkeling
16. Bestuur

Daarnaast maken ‘Overhead’, ‘Algemene dekkingsmiddelen’ en ‘PS en Griffie’ deel uit van de provinciale begroting.

Dit document is een financiële samenvatting van de Programmabegroting 2018. Voor gedetailleerde informatie of toelichtingen verwijzen wij naar de betreffende onderdelen van de Programmabegroting 2018.

In de overzichten die in dit document zijn opgenomen, worden alle financiële gegevens in miljoenen euro’s gepresenteerd. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de presentatie optreden.

2. Begroting 2018-2021

De primitieve begroting 2018 en de bijhorende meerjarenraming zijn sluitend en kennen een structureel evenwicht. Dit blijkt uit de onderstaande verkorte meerjarenraming:

€ x 1 mln.

	2018		2019		2020		2021	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Baten en lasten begrotingsprogramma's	378,0	110,3	335,0	100,9	300,5	85,9	292,1	67,3
Overhead	45,0	0,1	44,5	0,1	44,7	0,1	44,8	0,1
Algemene dekkingsmiddelen	18,7	293,0	19,6	296,1	1,9	293,6	3,3	297,1
Provinciale Staten en Griffie	3,3	0,0	3,4	0,0	3,4	0,0	3,5	0,0
Totaal baten en lasten	445,0	403,3	402,5	397,1	350,5	379,5	343,7	364,5
Saldo baten en lasten	-41,7		-5,4		29,0		20,9	
Mutatie reserves	146,4	201,4	168,1	179,7	115,0	122,6	94,1	110,4
Totaal	591,4	604,7	570,6	576,8	465,5	502,1	437,8	475,0
Resultaat	13,3		6,3		36,6		37,2	
Totaal Begroting	604,7	604,7	576,8	576,8	502,1	502,1	475,0	475,0

Het verwachte begrotingsresultaat in 2018 bedraagt € 13,3 mln.

In 2019 wordt 50% van het verwachte begrotingssaldo (€ 8,8 mln.) gereserveerd in de Immunisatiereserve in verband met het einde huidige statenperiode versus de nieuwe statenperiode. Ná 2019 neemt het resultaat toe en dit vormt de begrotingsruimte voor de volgende statenperiode.

Voor een gedetailleerd overzicht van de meerjarige ramingen per begrotingsprogramma verwezen we naar de Bijlage 1: Overzicht baten en lasten 2018-2021 van Programmabegroting 2018.

In de Programmabegroting 2018, deel 2 zijn ook de financiële uitgangspunten voor de begroting opgenomen. Deze zijn terug te vinden in de hoofdstuk 7. 'Uitgangspunten, gronden en motiveringen voor de ramingen in de begroting en meerjarenraming'.

3. Programmplan 2018

De financiële middelen worden via exploitatiebudgetten en investeringen ingezet om de beleidsdoelen en de resultaten van het Programmplan 2018 e.v. te kunnen realiseren.

Onderstaande tabel presenteert op hoofdlijnen voor welke begrotingsprogramma's de middelen worden geraamd in 2018.

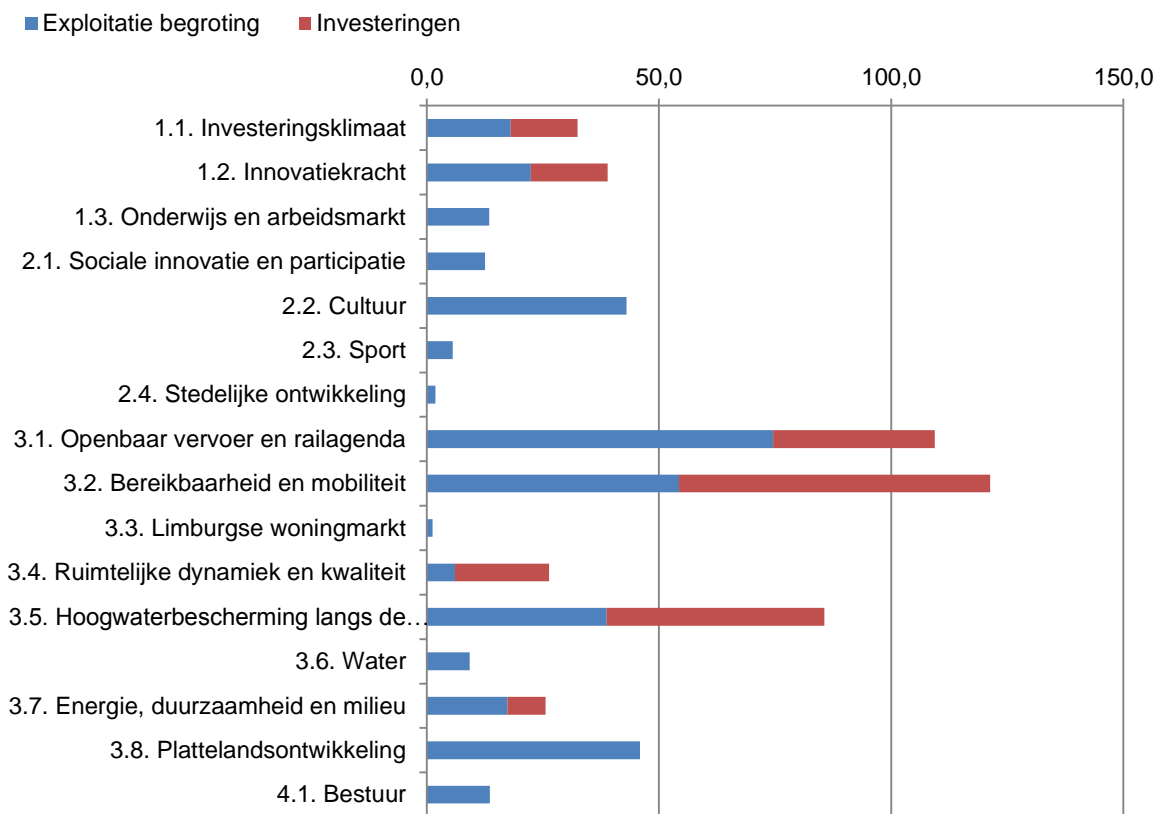
€ x 1 mln.

Begrotingsprogramma	Exploitatie		Investeringen	
	Lasten	Baten	Uitgaven	Bijdragen
1.1. Investeringsklimaat	18,1	2,1	14,4	
1.2. Innovatiekracht	22,4	0,1	16,6	
1.3. Onderwijs en arbeidsmarkt	13,5			
2.1. Sociale innovatie en participatie	12,6			
2.2. Cultuur	43,0	5,4		
2.3. Sport	5,6			
2.4. Stedelijke ontwikkeling	1,9			
3.1. Openbaar vervoer en railagenda	74,6	18,7	34,8	18,6
3.2. Bereikbaarheid en mobiliteit	54,3	0,3	67,0	3,1
3.3. Limburgse woningmarkt	1,2			
3.4. Ruimtelijke dynamiek en kwaliteit	6,1	1,7	20,2	
3.5. Hoogwaterbescherming langs de Maas	38,7	35,2	46,9	
3.6. Water	9,2	3,4		
3.7. Energie, duurzaamheid en milieu	17,4	4,5	8,2	
3.8. Plattelandsontwikkeling	45,9	38,5		
4.1. Bestuur	13,6	0,4		
4.2. Overhead	45,0	0,1	6,1	
4.3. Algemene dekkingsmiddelen	18,7	293,0		
4.4. Provinciale Staten en Griffie	3,3			
	445,0	403,3	214,2	21,7

De financiële toelichtingen bij de derde W-vraag "Wat mag het kosten?" per begrotingsprogramma in deel 1 van de Programmabegroting 2018 geven een uitgebreide toelichting over deze lasten, baten en de investeringen.

In de onderstaande grafiek is de som van de middeleninzet gepresenteerd. Het betreft de lasten uit de exploitatie en de uitgaven aan investeringen per inhoudelijk begrotingsprogramma opgeteld. Zo ontstaat een duidelijk beeld op hoofdlijnen waar de provincie haar geld in 2018 aan uitgeeft.

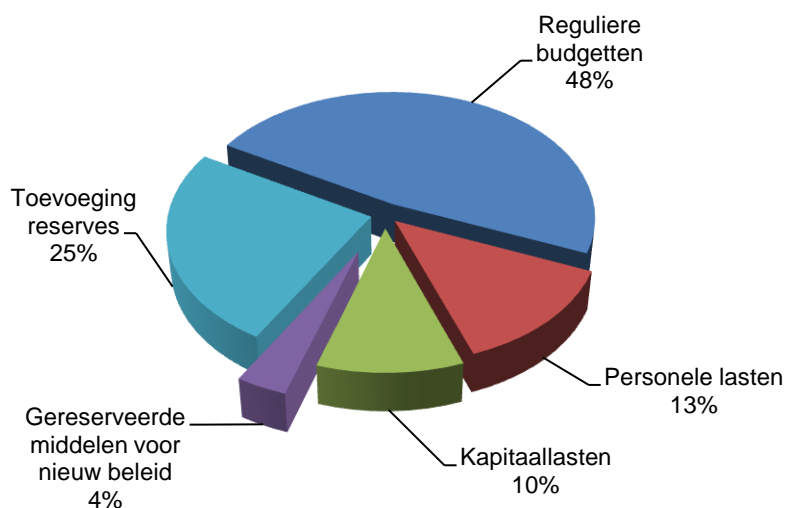
€ x 1 mln.

4. Specificatie lasten begroting 2018

In onderstaande tabel en grafiek treft u de verdeling aan van de begrote lasten, gerubriceerd naar de te onderscheiden kostensoorten, inclusief toevoeging aan reserves. Het percentage is berekend ten opzichte van de totaal begrote lasten ad € 591,4 mln.

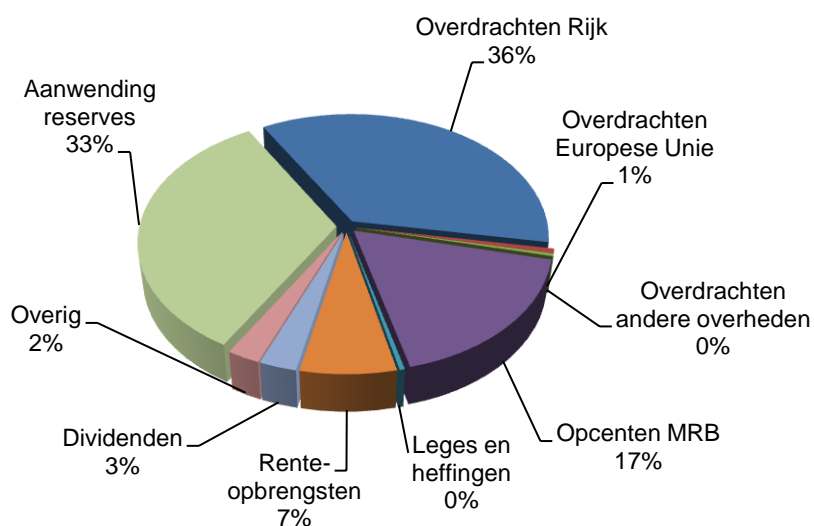
Lasten per categorie	€ x 1 mln.
Reguliere budgetten	284,1
Personele lasten	77,9
Kapitaallasten	61,3
Gereserveerde middelen voor nieuw beleid	21,6
Totaal lasten in programma's	445,0
Toevoeging reserves	146,4
Totaal lasten	591,4

5. Specificatie baten begroting 2018

In onderstaande tabel en grafiek treft u de verdeling aan van de begrote baten, gerubriceerd naar de te onderscheiden baten-categorieën, inclusief aanwending van reserves. Het percentage is berekend ten opzichte van de totaal begrote baten ad € 604,7 mln.

Baten per categorie	€ x 1 mln.
Overdrachten Rijk	217,7
Overdrachten Europese Unie	3,5
Overdrachten andere overheden	2,3
Opcenten Motorrijtuigenbelasting	105,2
Leges en heffingen	2,3
Renteopbrengsten	41,7
Dividenden	16,3
Overig	14,3
Totaal baten in programma's	403,3
Aanwending reserves	201,4
Totaal baten	604,7

Onder 'Overdrachten Rijk' valt vooral het Provinciefonds, die bestaat uit de algemene uitkering en decentralisatie-uitkeringen. Hieronder treft een specificatie van deze baten:

€ 1 mln.

	Begroting 2018
Algemene uitkering provinciefonds	59,3
Specifiek bedrag DU Verkeer & Vervoer	70,5
DU BRZO	0,8
DU Natuur	30,5
DU Zoetwatermaatregelen	2,4
DU Electrificatie Maaslijn	6,0
DU spoor Heerlen-Aken	1,0
DU restauratie rijksmonumenten	1,8
DU Bodemsanering 2016-2020	1,7
DU exploitatie stoptreindiensten	6,0
Subtotaal meicirculaire provinciefonds	179,9
Exploitatie stoptreindiensten	0,3
MIT-regeling	1,1
Maatregelen na-ijl effect steenkoolwinning	1,4
Project Ooijen-Wanssum	35,2
Subtotaal	37,9
Totaal overdrachten Rijk	217,7

Onder 'Overige' zijn baten van verschillende kleinere posten opgenomen zoals: huren, kostenvergoedingen, pachten en opbrengsten uit grondverkoop.

6. Vermogenspositie

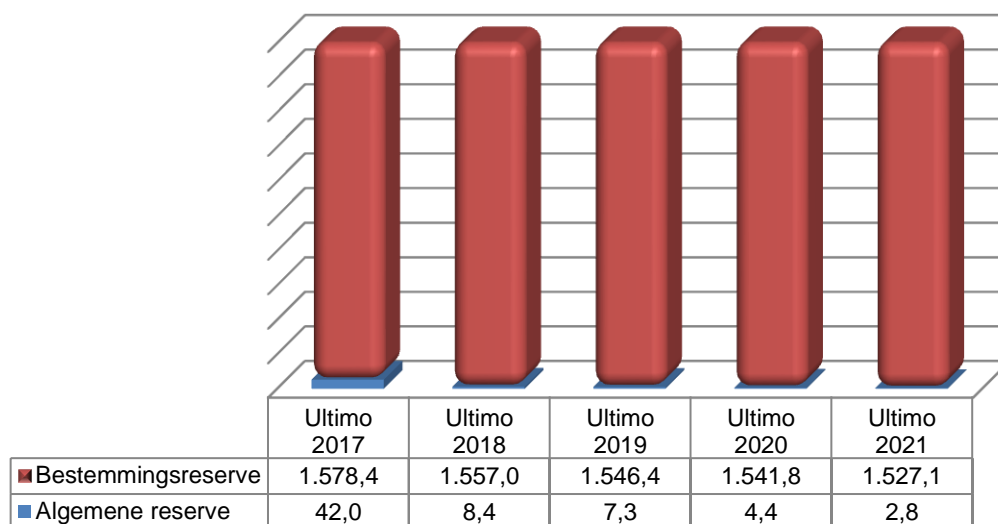
Voor het inzicht in de financiële positie is ook onze vermogenspositie van belang.

Uit onderstaande specificatie en het betrekken van ons weerstandvermogen blijkt dat er sprake is van een solide vermogenspositie.

Reserves	Begin 2018	Vermeerdering	Vermindering	Eind 2018
Algemene reserve	42,0	10,6	44,2	8,4
Bestemmingsreserves	1.578,4	135,8	157,2	1.557,0
Totaal reserves	1.620,4	146,4	201,4	1.565,4
Voorziening voor toekomstige verplichtingen	9,6	0,9	0,0	10,4
Egaliserende voorzieningen	5,6	3,5	3,5	5,6
Totaal voorzieningen	15,2	4,3	3,5	16,0

€ x 1 mln.

Onderstaand de meerjarige ontwikkeling van de reserves (bedragen € x 1 mln.):

Voor meer informatie over het verloop van de reserves in de periode 2018-2012 verwijzen we naar de Bijlage 3: 'Overzicht reserves en voorzieningen' van de Programmabegroting 2018.

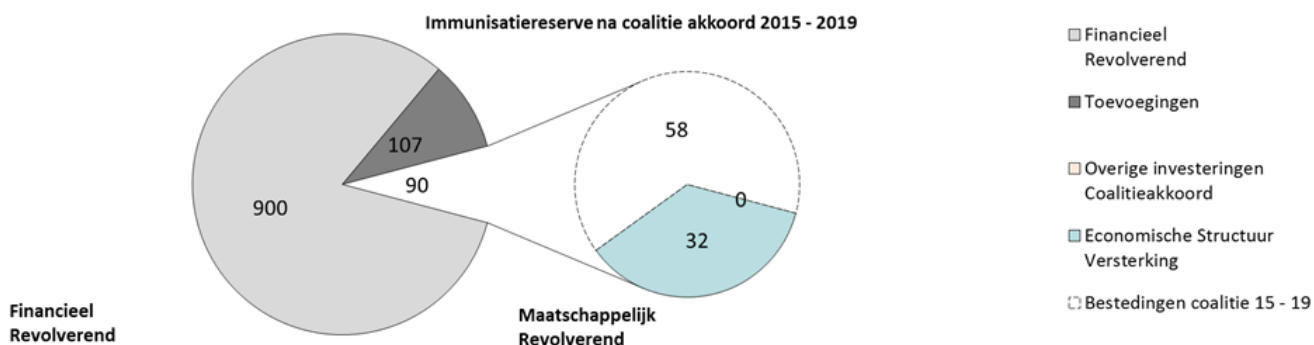
Daarnaast geven wij inzicht in ons portfoliomanagement en de effecten op ons vermogen in hoofdstuk 7 van dit document.

7. Portfoliomanagement

Inzet immunisatie reserve

De projecten en financieringen waarvoor middelen zijn ingezet vanuit de immunisatiereserve zijn hieronder gespecificeerd. Het start punt is het amendement A1 en de instelling van de immunisatiereserve per 22-06-2013 ter grootte van € 1,1 mld. Vervolgens is voor de coalitie 2012-2015 de inzet van maatschappelijk en financieel revolverende middelen uitgesplitst. Destijds werd uitgegaan van een verdeling 15% procent maatschappelijk en 85% revolverend. Met ingang van de nieuwe coalitie is de algemene reserve van € 32 mln. en een deel van het resultaat 2014 (€ 4 mln.) toegevoegd aan het maatschappelijk deel. Daarnaast is € 35 mln. vanuit het revolverend deel tevens beschikbaar gesteld voor maatschappelijke inzet. Daarmee bedroeg de beginstand van deze coalitie € 990 mln. met als ondergrens € 900 mln. Hier is inmiddels aanvullend € 107 mln. aan toegevoegd uit de jaarrekening resultaten 2014, 2015, 2016, uit de incidentele baten als gevolg van de verkoop van Britse obligaties en de vrijval van de escrow in 2016 (verkoop Essent) en de helft van het verwachte begrotingsresultaat 2019 ad € 8,8 mln.

Van de € 90 mln. beschikbaar voor maatschappelijke investeringen deze coalitie resteert ca. € 32,4 mln. voor economische structuurversterking. De € 20 mln. voor overige investeringen in lijn met het coalitie akkoord zijn uitgeput bij besluitvorming van de Voorjaarsnota 2017 en deze begroting 2018. De financieel revolverende portefeuille is opgebouwd uit € 303 mln. aan financieringen, € 169 mln. aan financieel revolverende projecten en € 535 mln. beleggingen. De verschuiving van reguliere beleggingen naar projecten en financieringen betekent in algemene zin ook verschuiving van het risico-profiel. Tezamen weer boven de miljard.

Immunisatiereserve na coalitie akkoord 2015 - 2019

- Maatschappelijk Revolverend
- Financieel Revolverend
- Financieringen
- Beleggingen

Maatschappelijk Revolverend

Financieel Revolverend

Inzet maatschappelijk revolverende middelen (in € mln.)

Inzet financieel revolverende middelen (in € mln.)

Totaal

	Inzet totaal	Economisch	Overig	Reserve Maatschappelijk	Inzet financiering	Inzet projecten	Bestaande belegging	Reserve Revolverend	Immunisatie Reserve
Beginstand amendement A1	0			165	0	0	935	935	1100
Inscite	30,0					23,0	-23,0		
Pilot & Miniplant	23,0				2,72	4,0	-6,7		
Chemelot materials centre	15,0					20,0	-20,0		
HCA Tech impact	9,0					10,0	-10,0		
Belvédère	10,0					23,9	-23,9		
Q4 Maasfront	6,6					30,5	-30,5		
Kerkrade Centrum	13,5					3,5	-3,5		
Link	14,3				10,0		-10,0		
AMBM	5,0				0,0		0,0		
Expertise en innovatiecentrum BISS	4,0				0,0		0,0		
Afwaardering campus M&D	3,0				3,9		-3,9		
ITEM	0,6				0,6		-0,6		
MAA	6,5				0,7		-0,7		
LBDF	5,9				50,0		-50,0		
					9,3		-9,3		
					0,2		-0,2		
					0,4		-0,4		
Einde coalitie 2012-2015	146,3			19	77,7	114,8	742,5	935	954
Aanvulling vanuit resultaat '14				4			6		
Inzet algemene reserve				32			0		
Verhoging maatschappelijke inzet				35			-35		
Begin coalitie 2015-2019	0	70	20	90	78	115	714	906	996
Gezonde Basisschool	1,0	1,0				40,0	-40,0		
University College	5,9	5,9			50,0		-50,0		
Procesmiddelen brightlands	0,2	0,2			1,6		-1,6		
Procesmiddelen greenport Venlo	0,5	0,5			0,4		-0,4		
Uitvoerings innovatieprogramma's	0,8	0,8			1,0		-1,0		
Campusorganisatie Greenport	0,8	0,8			0,1		-0,1		
Inrichting onderzoeks- en labfaciliteiten	1,5	1,5			0,3		-0,3		
MHC	0,4	0,4			0,6		-0,6		
HEFI	2,9	2,9			0,8		-0,8		
MAA investering platform	3,7	3,7				8,9	-8,9		
Bijdrage bijzondere sport evenementen	2,5		2,5		50,0		-50,0		
Relatie wonen en sociale agenda	2,5		2,5		50,0		-50,0		
Motie 778 Stadsnatuur in Limburg	2,5		2,5			5,8	-5,8		
Aanpak winkel leegstand	2,0		2,0		10,5		-10,5		
Co-financieringsproblematiek EU-programma's	3,0		3,0		5		-5		
Lime	3,0	3,0			15,0		-15,0		
Brightlands MHC B.V.	3,9	3,9			0,2		-0,2		
Campusplan GPV	7,8	7,8			1,0		-1,0		
MECC	2,5	2,5			35,0		-35,0		
Risicoreserve zon-PTC	0,5	0,5			0,3		-0,3		
Bijdragen gemeente PvA Greenport	2,0	2,0			0,1		-0,1		
Techruption	0,3	0,3			2,0		-2,0		
Aanvalsplan arbeidsmarkt: 4Limburg	1,0		1,0		1,9		-1,9		
Aanvalsplan arbeidsmarkt: Smart Services Heerlen	2,5		2,5						
Intensivering binnenstedelijke ontwikkeling	4,0		4,0						
Subtotaal coalitie 2015-2019	57,6	37,6	20,0	57,6	303,4	169,4	433,3	906	964
Aanvulling vanuit resultaat '15							28		
Vrijval escrow							13,4		
Brexit/hybride lening BNG/NBW							9,5		
Liquidatie CBL							1,2		
Begrotingsaldo begroting 2017							11,9		
Aanvulling resultaat EJB '16							18,7		
Resultaat '16							9,8		
Begrotingsaldo begroting 2019							8,8		
Stand t/m B18	203,94	32,4	0,0	32,4	303,4	169,4	534,6	1.007	1.040

Economische structuurversterking	70,0
HEFI	2,9
Vervlechting Venlo - gemeentelijke projecten	2,0
Risicoreserve Zon PTC	0,5
MHC T1	0,4
Campusplan GPV	7,8
Procesmiddelen brightlands	0,2
Procesmiddelen greenport Venlo	0,5
Uitvoerings innovatieprogramma's	0,8
Campusorganisatie Greenport	0,8
Inrichting onderzoeks- en labfaciliteiten	1,5
MECC	2,5
Lime	3,0
MAA platform	3,7
Brightlands MHC B.V.	3,9
Gezonde Basisschool	1,0
Univercity College	5,9
Techruption	0,3
Restant begroting 2018	32,4

Overige investeringen	20
Bijdrage bijzondere sport evenementen	2,5
Relatie wonen en sociale agenda	2,5
Motie 778 Stadsnatuur in Limburg	2,5
Aanpak winkel leegstand	2,0
Co-financieringsproblematiek EU-programma's	3,0
Aanvalsplan arbeidsmarkt: 4 Limburg	1,0
Aanvalsplan arbeidsmarkt: Smart Services Heerlen	2,5
Intenstivering binnenstedelijke ontwikkeling	4,0
Restant begroting 2018	0,0

8. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De Provincie Limburg presenteert daarnaast de confrontatie tussen de risico's en beschikbare weerstandscapaciteit. De volgende tabel geeft inzicht in het beslag op ons weerstandsvermogen:

Beslag op weerstandsvermogen per 1-1-2018 (begrote bedragen € x 1 mln.)

	Incidenteel	Structureel	Totaal 1-1-2018	Totaal 1-1-2017
Beschikbaar weerstandscapaciteit	1.177	46	1.223	1.169
Risico's (gewogen)	30	12	42	65
Surplus weerstandsvermogen	1.147	34	1.181	1.104
Beslag op weerstandsvermogen	3%	26%	3%	6%

Het beslag op het weerstandsvermogen 6% is gebaseerd op gewogen risico's die individueel bepaald zijn.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de (gewogen) risico's af te dekken. In het (incidentele) weerstandsvermogen is een zodanig groot surplus aanwezig, dat dit ruim voldoende is om meerjarig als buffer te dienen voor het benodigde weerstandsvermogen, dankzij de sterke positie van het provinciale eigen vermogen.

Voor een uitgebreide beschrijving van het provinciale weerstandsvermogen en hoe wij met de risico's omgaan, verwijzen we naar de verplichte paragraaf 2. "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" van de Programmabegroting 2018.

Meer informatie over de financiële positie en uitgangspunten is terug te vinden in de Programmabegroting 2018, deel 2 "Financiële begroting".